

Rakennetun ympäristön ohjelma

RIIHIMÄKI

Esipuhe

RiiConnecting

Riihimäen kaupungin uudessa strategiassa tulevaisuus syntyy kohtaamisista. Riihimäki on kohtaamispaikka asukkaille, osajille ja elinkeinoelämän toimijoille. Suunnittelulla ja rakentamisella luodaan kiinnostavaa kaupunkiympäristöä, jossa on houkuttelevaa kulkea ja kohdata muita. Riihimäen ensimmäisessä rakennetun ympäristön ohjelmassa tavoitteiden ja toimenpiteiden lähtökohtana on ihmisen mittakaava. Riihimäen kaupunkistrategiassa on mukana myös pieni hiilijalanjälki. Kaupunkirakenteeltaan tiiviillä Riihimäellä on tähän erinomaiset edellytykset. Hyvällä suunnittelulla edistetään riippumattomuutta autoilusta ja kannustetaan riihimäkeläisiä kävelyn ja pyöräilyyn, millä on merkittäviä elinympäristön laatua ja asukkaiden terveyttä kohentavia vaikutuksia. Viherympäristön merkitys hyvinvoinnille on korvaamaton, ja kaupunkia on rakennettava siten, että asukkailla on arjessaan mahdollisuus virkistytymiseen ja ulkoiluun. Asukkaiden ja muiden toimijoiden osallistumista rakennetun ympäristön suunnitteluun ja kehittämiseen tuetaan, ja kaupungissa otetaan tähän käyttöön uusia toimintamalleja.

Riihimäen kaupunginvaltuusto hyväksyi Riihimäen rakennetun ympäristön ohjelman 4.6.2018 (Kvalt. 66 §).

SISÄLLYS

1	JOHDANTO
1	Ohjelman tarkoitus ja tavoitteet
2	Suhde muihin ohjelmiin ja suunnitelmiin
3	RIIHIMÄKEÄ RAKENNETAAN
5	KOTIKAUPUNKI - RIIHIMÄEN ERITYISPIIRTEET
15	RAKENNETUN YMPÄRISTÖN LAATUTAVOITTEET JA TOIMENPITEET
15	Kaupunkikuva ja maisema
16	Maamerkit ja solmukohdat
17	Vantaanjoki
18	Kaupunkivihreä ja puistot
19	Kadut, torit ja aukiot
20	Kaupunkitaide
21	Kaavoitus ja rakentaminen
22	Rakennusperintö ja täydennysrakentaminen
22	Ajalleen tyypilliset alueet
23	Kaupungin omistamat kiinteistöt
24	Osallistuminen
25	OHJELMAN SEURANTA JA TOTEUTUS
26	Kuvaluettelo

Johdanto

Ohjelman tarkoitus ja tavoitteet

Riihimäen rakennetun ympäristön ohjelmassa määritellään rakennettua ympäristöä koskevat laatutavoitteet. Ohjelma määrittelee toimenpiteet, joilla suunnittelussa ja rakentamisessa päästään asetettavien laatumormien mukaiseen tai jopa parempaan lopputulokseen. Ohjelman tavoitteet ja toimenpiteet koskevat kaupungin omistamien kiinteistöjen ja yleisten alueiden lisäksi myös yksityisten omistamia kiinteistöjä. Ohjelman kohdealueena on koko kaupunki.

Riihimäellä on uusi yleiskaava, jonka tavoitevuosi on 2035. Väestöennusteeseen perustuen yleiskaavassa varaudutaan siihen, että kaupungin väkiluku kasvaa noin 4 600 hengellä vuoteen 2035 mennessä. Asumisen ensisijainen kasvusuunta ovat varuskunnan ja Kokon alueet, joille oman erityispiirteensä antavat valtakunnallisesti arvokas varuskunta-alue sekä vaihtelevat maastonmuodot.

Pyrkimys yhdyskuntarakenteen täydentämiseen ja palvelujen tehostamiseen edellyttävät uutta asuntorakentamista myös keskustaan sekä vanhoille asuinalueille. Katujen ja väylien rakentamisella sekä pysäköinnin järjestämisellä on suuria vaikutuksia rakennettuun ympäristöön ja maisemaan. On tärkeää tunnistaa kaupunkikuvan ja kulttuuriympäristön kannalta herkkiä alueita ja arvioida muutosten näihin kohdistamia vaikutuksia. Kaupunkikuva sekä liittyminen ympäröiviin alueisiin ovat keskeisiä kysymyksiä myös uusiin rakennettaviin alueisiin liittyen. Vaikutusten arviointi on mahdollista vain riittävään tietopohjaan tukeutuen. Ohjelman yhtenä tarkoituksena on koota ja nostaa esiin erilaisia toimenpiteitä, joilla rakennetun ympäristön omaisuutta voidaan hallita ja kehittää kaupungissa.

Ohjelmassa kuvataan Riihimäen rakennetun ympäristön erityispiirteet. Erityispiirteet tuovat esille kaupungin omaleimaisuutta ja luovat kaupungille kiinnostavaa identiteettiä ja imagoa, joilla erottua muista. On tärkeää, että kaupungissa on yhteinen näkemys

siitä, mitkä erityispiirteet halutaan säilyttää ja kuinka kaupunkia suunnitellaan ja rakennetaan niin, että kehitys kulkee tavoitteiden ohjaamaan suuntaan. Riihimäellä on useita arvokkaita rakennetun kulttuuriympäristön alueita ja yksittäisiä kohteita ja myös arkeologinen perintö on rikas: kiinteitä muinaisjäännöksiä tunnetaan lukuisia ja muinaisjärven ympäristössä on vielä tehtävä selvitystyötä. Ohjelmassa määritellyt tavoitteet ja toimenpiteet tukevat kulttuurihistoriallisten arvojen esille tuomista sekä niiden huomioimista suunnittelussa ja rakentamisessa.

Kaupunkitaiteella on tärkeä merkitys rakennetun ympäristön omaleimaisen ilmeen sekä alueiden viihtyisyyden luomisessa. Riihimäki on mukana yhteiskuntataiteilijahankkeessa, jossa on määritetty periaatteet Riihimäen kaupungin julkiselle taiteelle: käytölle, hankintatavoille ja sisällyttämiselle rakennushankkeisiin sekä kaupunkisuunnitteluun. Rakennetun ympäristön ohjelma tukee näiden tavoitteiden saavuttamista.

Kaupunki pyrkii tehostamaan tilojensa käyttöä, jolloin osasta sen omistamia kiinteistöjä luovutaan ja niille etsitään uusia käyttäjiä ja käyttötapoja. Jatkossakin kaupunki myös peruskorjaa sekä rakentaa uutta. On tärkeää, että kaikissa hankkeissa huomioidaan rakennushistorialliset, kaupunkikuvalliset ja maisemalliset arvot ja erityispiirteet.

Ohjelman alkuosassa on esitelty tekstein ja kuvin Riihimäen erityispiirteitä. Tavoitteet ja toimenpiteet -osiossa on kuvattu Riihimäen rakennetun ympäristön tavoitetila sekä toimenpiteet, joilla tavoitteita pyritään toteuttamaan. Lisäksi ohjelmassa on kuvattu rakennetun ympäristön ohjelman kytkennät muihin suunnitelmiin ja ohjelmiin sekä ohjelman toteuttaminen ja seuranta.

Suhde muihin ohjelmiin ja suunnitelmiin

Rakennetun ympäristön ohjelman tavoitteet pohjautuvat Riihimäki-strategiaan 2030 sekä koko kaupungin kattavaan yleiskaavaan, joka tuli lainvoimaiseksi elokuussa 2017. Rakennetun ympäristön ohjelma toteuttaa kaupungin strategiaa eri tavoin. Riihimäen kaupungin strategiassa ovat kärkihankkeina mukana asemanseudun ja keskustan kehittäminen sekä Varuskunnan, Kokon ja Taipaleen alueiden suunnittelu. Kärkihankkeisiin kuuluva elinkeinoelämän edistäminen paitsi mahdollistaa, myös vaatii rakennetun ympäristön laadukasta rakentamista ja ylläpitoa. Yritykset ja palvelut asettavat kysyntää toimiville tiloille. Kaupungin rakennettu ympäristö on keskeinen vetovoimatekijä ja elinvoiman mahdollistaja, jonka laatuun on kiinnitettävä huomiota.

Kaupungin strategian ja yleiskaavan lisäksi ohjelman laatimista ovat ohjanneet seuraavat Riihimäen kaupungilla tehdyt ohjelmat: ympäristöpolitiikka, ilmastostrategia 2020, viheralueohjelma 2015-2035, julkisen taiteen periaatteet ja toimitilaohjelma 2017-2026. Lisäksi keskeisiä ovat rakennettua ympäristöä koskevat valtakunnalliset ja maakunnalliset tavoitteet, joita määrittelevät muun muassa lainsäädäntö, strategiat ja ohjelmat sekä maakuntakaava.

Riihimäki on mukana kiertotalouden edelläkävijäkuntien CIRCWASTE-hankkeessa sekä hiilineutraaliutta, jätteettömyyttä ja globaalisti kestävästä kulutuksesta tavoittelevassa FISU-verkostossa (Finnish Sustainable Communities). Hankkeissa asetettujen tavoitteiden toteutumiseen vaikuttavat keskeisesti rakennetun ympäristön suunnittelussa, toteutuksessa ja ylläpidossa tehtävät ratkaisut.

RIIHIMÄKI-STRATEGIA 2030

RIIHIMÄEN YLEISKAAVA
2035

MAAKUNTAKAAVA

VIHERALUEOHJELMA 2015-2035

YMPÄRISTÖPOLITIikka

ILMASTOSTRATEGIA 2030

TOIMITILOHJELMA 2017-2026

Riihimäkeä rakennetaan

Silmäkenevan muinaisjärvi

Riihimäki paljastui veden alta jääkauden ja maaperän kohoamisen jälkeen noin 10 000 vuotta sitten. Tänä aikana Vantaanjoen latvat saivat hahmonsia ja Kokemäenjoen ja Vantaanjoen vesistöalueet erottava vedenjakaja syntyi. Silmäkeneva oli kiviaudella järvi, joka ulottui Arolammilta nykyisen keskustan alueelle. Silmäkenevan ympäristöstä on löydetty useita kiviautisia asuinpaikkoja.

1500-1800 -LUVUT

Varhaiset kylät

Varhaisimmat historiallisen ajan pysyvät asukkaat ovat asettuneet Riihimäen seudulle Ryttylän arviolta 1200-luvulla. Veroluettelossa 1500-luvulta mainitaan jo Ryttylän lisäksi Karan, Herajoen, Arolammin ja Vantaan kylät. Kuninkaankartastossa (1776-1805) on merkittyinä Arolammin, Herajoen ja Hiivolän kylät. Asutusta on ollut myös Kenkiän, Vatsian ja Retkiojan alueilla sekä Paalijärven ja Vähäjärven rannoilla. Kuninkaankartaston tie-
linjaukset ovat edelleen käytössä kylien alueella.

1800 -LUVUN LOPPU

Suomen ensimmäinen risteysasema

Suomen rautatieverkon ensimmäinen rataosuus avattiin 1862 Helsingin ja Hämeenlinnan välille. Riihimäestä muodostui risteysasema vuonna 1870, kun yhteys Helsingistä Pietariin avattiin. Rautatienpuiston alueelle syntyi rautatieläisten yhdyskunta, johon kuului radanrakentajia, työnjohtajia ja käsityöläisiä perheineen.

1870-luvun lopulla suurin osa kyläläisistä sai elantonsa maataloudesta ja Riihimäen asemalta lastattiin suuria määriä maataloustuotteita muualle myytäväksi. Vuosisadan lopulla käsityöläiset, liikenteen ja kaupan palveluksessa olevat muodostivat merkittävän osan väestöstä ja Riihimäestä kehittyi emäpitäjänsä Hausjärven tärkein keskus.

Asemakylästä taajama

Asema ja Rautatienpuiston ympäristö muodostivat Riihimäen taajaman ytimen 1900-luvun alkuun saakka. Alkavan teollistumisen ja Riihimäki-Pietari -radan valmistumisen myötä väkiluku kaksinkertaistui ja asutuksen painopiste siirtyi pohjoisemmaksi, nykyisen Suokylän alueelle. Riihimäen seudulla asui vuoden 1860 lopussa 1 225 henkeä ja väkiluku kasvoi vuoteen 1900 mennessä 2 610 henkeen.

1910-LUKU

Riihimäki teollistuu

Rautatiet edesauttoivat teollisuuden syntymistä Riihimäelle. Teollistuminen alkoi 1900-luvun alussa H. G. Paloheimon perustettua Riihimäelle sahan ja sähkölaitoksen. Lasitehdas perustettiin Riihimäellä 1910 ja 1907 perustettu Teknokemialinen tehdas Helios Oy muutti Forssasta Riihimäelle v. 1911 parempien kulkuyhteyksien ja sähkönsaannin vuoksi. Riihimäki profiloitui jo varhaisessa vaiheessa teollisuuspaikkakunnaksi. Riihimäen palvelut monipuolistuivat, ja kaupungista syntyi ympäristönsä taloudellinen keskus.

Varuskunta radan suojaksi

Varuskunta rakennettiin strategisesti tärkeään paikkaan pääradan ja Pietari-radnan risteykseen. Pääosa varuskunnan rakennuksista on valmistunut vuosina 1912–1914. Vuonna 1917 venäläisiä sotilaita oli kasarmilla lähes yhtä paljon kuin Riihimäen taajamassa oli asukkaita. Suomen itsenäistymisen jälkeen varuskunta siirtyi Suomen puolustusvoimille.

7 Riihimäen varuskunta-alueita

1920 -LUKU

Riihimäestä kaupala

Riihimäelle myönnettiin taajaväkisen yhdyskunnan oikeudet vuonna 1919 ja Riihimäen kauppala muodostettiin vuonna 1922. Uudessa kauppalassa oli asukkaita 4763.

Riihimäen ensimmäinen varsinainen asemakaava on Harald Andersinin laatima vuodelta 1916. Taajaväkisen yhdyskunnan alkaessa laajentua päätettiin teettää laajemman kokonaisuuden sisältävä asemakaava, joka vahvistettiin vuonna 1925. Laati oli arkkitehti O.I. Meurman.

9 Hämeenkadun rakennuksia talvisodan pommituksen jäljiltä

Aukeamalla on käytetty lähteenä seuraavia teoksia:
Risteysasema Riihimäki, Riihimäen kaupunginmuseo, 2010
Riihimäen historia I, Hoffren, Penttilä, Riihimäen kaupunki, 1979

1950-60 -LUKU

Sodan jälkeiset vuodet - kauppalasta kaupungiksi

Rakentamisen vilkkaus näkyi sodan jälkeen siten, että uusi asuontoaluekaava valmistui lähes vuosittain: kaupunki sai tusinan uusia kaupunginosia. Koko kaupala (taajamaa) koskeva yleiskaava uusittiin v. 1954. Kaupungin sisään tuloväyliä ja muita pääväyliä varten varattiin alueita; osa näistä on jäänyt toteutumatta ja ne näkyvät Riihimäen nykyisessä kaupunkirakenteessa puistomaisina vyöhykkeinä. Keskustan asemakaavasuunnitelmaa väljennettiin vuonna 1958: katuja levennettiin, puistoja lisättiin ja rakennusoikeuksia vähennettiin. Vuonna 1960 Riihimäen kauppalasta tuli kaupunki.

1970-90 -LUKU

Peltosaarta rakennetaan

Riihimäelle laadittiin ensimmäinen koko kaupunkia koskeva yleiskaava vuonna 1974. Uusia asuinalueita kaavoitettiin keskustaajaman läheisyyteen, laajimpana Peltosaari, jossa näkyy ajan hengen mukainen lähiö- ja liikeympäristö. Palveluja ja työpaikkoja kaavoitettiin liikenneväylien varteen (Merkos v. 1990). Valtakunnallisesti esille noussut keskustojen kehittämistyö aloitettiin Riihimäelläkin.

11 Petsamon Ruotsinkadun rakennuskantaa

12 Peltosaari

2000 -LUKU

Asemanseutu ja liikenneväylät vahvistuvat työpaikka-alueina

Asemanseutu on vahvistunut palvelujen alueena Atomin kauppakeskuksen (v. 2006) ja Matkakeskuksen (v. 2009) rakentamisen myötä. Piikinmäen (v. 2009) kaavoitus on tuonut alueelle uutta asutustuotantoa. Peltosaarta on kehitetty erityyppisiin hankkeisiin ja vuonna 2017 alkoi alueen täydennysrakentaminen. Radan itäpuolelle asumista ovat lisänneet myös Vahteriston (v. 2007) ja Metsäkorven (v. 2008) kaavoittaminen. Kaupungin länsiosiin valmistui Kalmun osayleiskaava (v. 2015). Huhtimonmäen kaavoitus (v. 2017) aloitti asumisen laajenemisen Varuskunta-Kokon suunnalla. Työpaikkoja on kaavoitettu valtatie 3 varteen Arolammille, Herajolle ja Riihimäenportin alueelle sekä kantatien 54 eteläpuolelle.

13 Matkakeskus rakentuu

Kotikaupunki - Riihimäen erityispiirteet

Ihmisen kokoinen mittakaava

Riihimäen pinta-ala on pieni ja kaupunki on rakenteeltaan tiivis. Asutus on keskittynyt keskustaaajaman ympärille: vuonna 2016 93 % riihimäkeläisistä asui alle 3 km:n etäisyydellä rautatieasemasta. Riihimäellä palvelut ovat yhden keskuksen ympärillä ja kaupungissa on ihmisen kokoinen mittakaava: etäisyydet ovat sopivat kävelyn ja pyöräilyyn. Asuinalueiden ja liikenneväylien lomassa on vehreitä ulkoilualueita helposti asukkaiden saavutettavissa. Riihimäen kaupunkirakenne tukee erinomaisesti tavoitteita ilmastomuutoksen hillitsemisestä.

Tiiviin kaupunkitaajaman ympärillä levittäytyy maaseutumaisema pienine kylineen ja peltoaukeineen. Riihimäen eteläosan metsät, järvet ja arvokkaat kallioalueet tarjoavat kaupunkilaisille mahdollisuuden retkeilyyn ja virkistytymiseen. Hirvijärven ja Paalijärven rannoilla on tiheää loma-asutusta. Matka kotoa mökille ei Riihimäellä ole pitkä!

Suuret väylät kehityskäytävinä

Riihimäki on rakentunut Suomen ensimmäisen rautatieyhteyden varrelle ja rautatie on antanut sysäyksen kaupungin elinkeinoelämän kehittymiselle. Riihimäki on tärkeä rautatieliikenteen solmukohta, josta on yhteys Helsinkiin, Tampereelle ja Lahteen. Yleiskaava 2035 edistää myös pääväylien merkitystä kehittämisskohteina, kun uusia työpaikka-alueita on sijoitettu valtatie 3 varteen Riihimäen portin ja Arolammin eritasoliittymän välille sekä pääradan varteen Vahteristoon.

Ympäristöministeriön laatiman maisemamaakuntajaon mukaan Riihimäki kuuluu Hämeen viljely- ja järvimaahan. Riihimäen pohjois- ja itäosien maisemalle tyypillisiä piirteitä ovat esimerkiksi Siirtolan loivasti kumpuilevat viljelyaukeat sekä paikoin korkeallekin kohoavat harju- ja reunamuodostumat Kokon ja Huhtimon alueella. Länsi- ja eteläosissa maisema muuttuu karuksi metsämaastoksi ja pellot ovat pienialaisempia. Nämä tyypilliset piirteet ovat nähtävissä etenkin Riutan vuorisella metsämaalla ja Paalijärven eteläpuolisilla alueilla.

14 Riihimäen Urheilupuiston vehreyttä.

15 Liikettä pääradalla.

Punatiiliset rakennukset muodostavat kaupungin tiilisydämen

Kaupungissa on useita 1800–1900-luvun vaihteessa ja sen jälkeen rakennettuja merkittäviä rakennuksia, joissa rakennusmateriaalina on punatiili. Veturitallit ja voimala ovat keskeisiä maamerkkejä kaupungin keskustassa. Lasin alue ja varuskunta ovat valtakunnallisesti arvokkaita kokonaisuuksia, joiden rakennuksiin syntyy uusia toimintoja aikaisempien väistyessä.

Rautatieasema ja rautatienpuiston miljöö kertovat rautatieläisyydestä

Rautatie on näkyvästi esillä Riihimäen kaupunkikuvassa. Rautatieasema, veturitallit ja Rautatienpuisto muodostavat ainutlaatuisen vanhan kaupungin Riihimäen ytimeen. Patsaat ja kadunnimet kertovat rautateiden kaupungin tarinaa. Riihimäki on nuori kaupunki, jolla on historiallinen sydän.

18

20

21

Museovirasto on laatinut inventoinnin valtakunnallisesti merkittävistä rakennetuista kulttuuriympäristöistä (RKY). Valitut kohteet kertovat monipuolisesti maamme rakennetun ympäristön historiasta ja kehityksestä. Riihimäellä on kuusi valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä; kasarmialue, keskusliikekatu, Lasin tehdasalue, rautatieaseman ja Rautatienpuiston, urheilupuiston sekä vankilan alue.

23

19

22

24

Suuret valtionlaitokset muodostavat oman miljöönsä

Riihimäen varuskunta on ollut toiminnallinen osa kaupunkia jo yli sadan vuoden ajan. Varuskunta on paitsi tärkeä työpaikka-alue, myös valtakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö. Varuskunnan käytöstä poistuvat alueet tarjoavat hienon mahdollisuuden luoda monimuotoista, paikallishistoriasta identiteettiä ammentavaa asuinympäristöä.

Myös Riihimäen vankilan alue rakennuksineen on valtakunnallisesti arvokas kohde. Rakennukset edustavat funktionalistista suunnittelua ja muodostavat laajan, tyyllisesti yhtenäisen kokonaisuuden. Riihimäen oloissa laitos on mittava, ja varuskunnan tavoin se toimii monen kaupunkilaisen työpaikkana.

26

Riihimäen kaupunkikuvassa näyttävimpiä istutuksia ovat auringonkukkaa kasvavat maisemapellot. Ensimmäiset auringonkukat istutettiin jo 1990-luvun alkupuolella. Ylläpidettävää maisemapeltoa on nykyisin noin 3,5 ha. Pelloilla on kokeiltu myös ruisvirnaa.

27

28

29

30

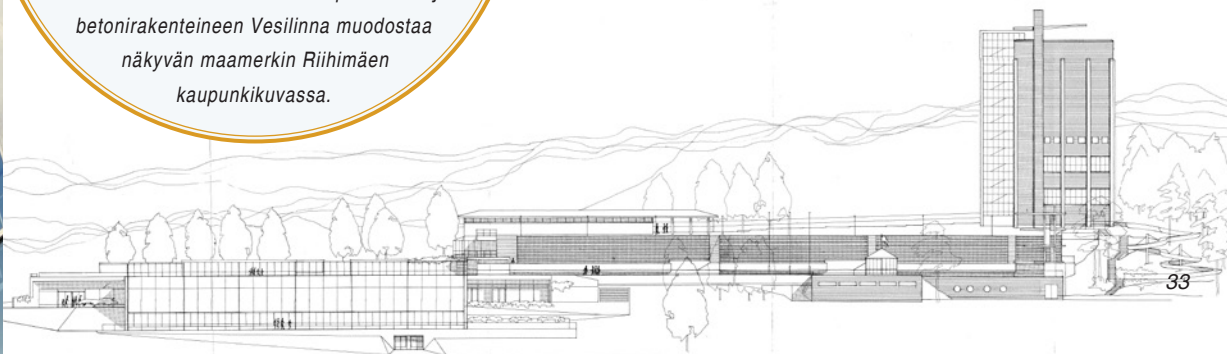
Funkiskeskusta edustaa 1930- ja 1940-lukujen kaupunkisuunnittelua

Riihimäen liikekeskustassa on 1930-, 40 ja 50-luvuilla valmistuneita liike- ja asuinrakennuksia, jotka muodostavat edustavan kokonaisuuden funkisajan kaupunkisuunnittelua ja liikerakentamista. Hämeenkadun ympäristön rakennuksilla on keskeinen merkitys Riihimäen kaupunkikuvan kannalta ja useat niistä ovat asemakaavalla suojeltuja. Matalasti rakennettua keskustaa ympäröi korkeamman rakentamisen kehä. Harjulla huippuna on Vesilinna.

Yrjö Lindegrenin suunnittelema Riihimäen urheilupuiston alue edustaa sotien jälkeistä suomalaista urheiluarkkitehtuuria. Urheilupuiston alue on yksi Museoviraston nimeämistä valtakunnallisesti merkittävistä rakennetuista kulttuuriympäristöistä. Kokonaisuuteen kuuluvat maauimala, urheilutalo, uimahalli, urheilukenttä sekä professori Erik Brygmännin suunnittelema vuonna 1952 valmistunut Vesilinna. Suurine lasipintoineen ja betonirakenteineen Vesilinna muodostaa näkyvän maamerkin Riihimäen kaupunkikuvassa.

32

33

31

Teollinen perintö

Riihimäen kaupunkirakenteessa on vahva teollisuusrakentamisen perintö, ja teollisuusrakennukset muodostavat keskeisiä maamerkkejä kaupunkikuvassa. Lasin alue on valtakunnallisesti arvokas kokonaisuus, ja alueella toimii edelleen lasinpuhaltajia sekä lasimuseo. Sakon rakennushistoriallisesti arvokkaat rakennukset ovat edelleen yrityksen käytössä. Sahatoiminnot ovat siirtyneet voimalan paikalta nykyisen Versowoodin alueelle. Uudempi teollisuusrakentaminen sijoittuu kauemmas keskustasta sujuvien liikenneyhteyksien varrelle.

H.G. Paloheimo Oy on merkittävä osa riihimäkeläistä teollisuushistoriaa. Vuonna 1904 perustettu saha on edelleen toiminnassa Kulmalan Puistokadun eteläpuolella. Sähkövoimalaitos aloitti toimintansa sahan yhteydessä vuonna 1910, ja Riihimäen keskeisenä maamerkinä toimivaa voimalaa on rakennettu useaan otteeseen. Paloheimo on ollut rahoittajana myös vuonna 2010 perustetussa lasitehtaassa sekä osakkaana vuonna 1919 perustetussa Suomen ampumatarvike Oy:ssä (nyk. Sako Oy).

Riihimäki tunnetaan lasistaan. Lasiteollisuus oli 1960-luvulla kaupungin tärkein toimiala Riihimäen Lasin ja Kumelan lasitehtaan toimiessa. Riihimäen Lasin vanha tehdasmiljöö hyttikortteleineen on vielä jäljellä ja muodostaa myös valtakunnallisesti arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön.

36 Sako Oy:n vanhan tehdasrakennuksen torni logoineen luo maamerkin kaupunkikuvaan.

37

38 Vaihteleva tiililadonta tuo eloisuutta Sakon vanhan tehdasrakennuksen seinään.

39 Versowoodin teollisuusrakennukset erottuvat Riihimäen maisemassa.

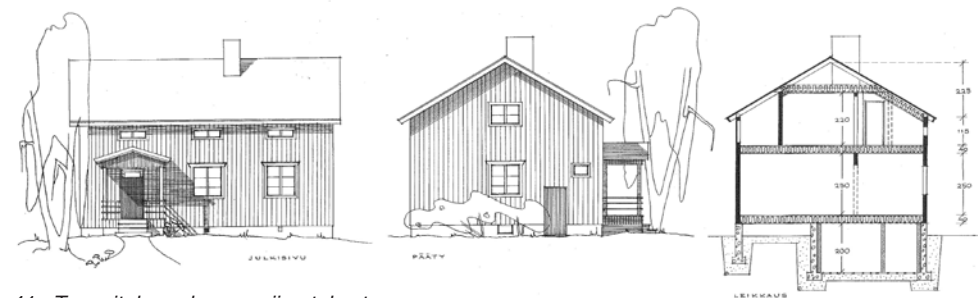
40 Sorapintaiset kadut ovat tyypillisiä Riihimäen pientaloalueille. Näkymä Hirsimäen Salkokadulta.

Sotien jälkeen rakentuneet pientaloalueet sorakatuineen ovat arvokas osa kaupunkikuvaa

Riihimäen väestö kasvoi voimakkaasti sotien jälkeen aina 1960-luvun puoliväliin saakka. Asuinrakentaminen oli vilkasta 1940-, 50- ja 60-luvuilla, jolloin asemakaavoitettiin ja rakennettiin useita pientaloalueita. Myös teollisuustoimintaa sijoitettiin eri puolille kaupunkia. Osa kaupungin sisääntulo- ja muille väylille kaavoituksen yhteydessä varatuista alueista on jäänyt toteutumatta ja nyt ne näkyvät kaupunkirakenteessa puistomaisina vyöhykkeinä.

Jälleenrakennuskauden pientaloalueet muodostavat nykyisin yhtenäisiä kokonaisuuksia. Edustava esimerkki on Petsamo, jonka ns. lahjataloilla ja invalidikylällä on huomattavaa kulttuurihistoriallista ja kaupunkikuvallista arvoa. Pientalot ja niitä ympäröivät vehreät pihat koetaan viihtyisinä asuinympäristöinä. Omaleimaista ympäristöä alueilla luovat sorakadut, joita Riihimäellä on useita myös aivan keskusta-alueen tuntumassa.

MAATALOUSSEUROJEN KESKUSLIITON JÄLLEENRAKENNUSVALIOKUNTA
1945 / A 4 P

41 Tyyppitalon rakennuspiirustukset.

42 Petsamonkatu

Vantaanjoki

Kaupungin halki Käräjäkoskelta Arolammelle ja siitä edelleen kohti etelää virtaavalla Vantaanjoella on monta eri roolia. Vantaanjoki on arvokas vesielementti Riihimäellä, ja se tarjoaa monia mahdollisuuksia viihtyisän kaupunkiympäristön kehittämiseen. Viime vuosina jokea on kunnostettu virkistäytyjien ja kalastajien tarpeisiin. Kaupungin alueella on hyvät mahdollisuudet pienimuotoiseen jokikalastukseen. Vantaanjoki liittyy osaltaan myös Uhkolan, Peltosaaren ja Jokikylän alueiden merkittävään tulvarisktiin. Virkistyskäyttö, luonnonarvot ja hulevesien hallinta vaativat yhteensovittamista, mutta mahdollistavat myös veden liittämisen näkyvämmäksi osaksi kaupunkiympäristöä.

Silmäkenevan muinaisjärvi

Riihimäen kaupungin keskustan eteläpuolella sijaitsee Silmäkenevan suoalue, jonka paikalla on kivi- ja pronssikaudella (8000–500 eKr.) ollut järvi. Silmäkenevan muinaisjärven rannoilta ja saarilta tunnetaan runsaasti asuin- ja löytöpaikkoja. Alue on Suomen ja Pohjois-Euroopan mittapuussa ainutlaatuinen, ja sen muinaisjäänköskanta on vielä suurelta osin selvittämättä. Silmäkenevan ja Vantaanjoen aluetta kehitetään ulkoilu- ja virkistysalueena. Suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan alueen arkeologiset arvot, ja yhdessä arvokkaan luonnonympäristön kanssa ne luovat alueelle ainutlaatuisen kokonaisuuden.

*Perinteikstä
Riihimäen Pääsiäistä
on vietetty jo vuodesta 1997,
yli 20 vuotta! Pääsiäisen aikaan
Riihimäen kaupunkikuvaa elävöit-
tävät koristellut ja värikkäät
pajunvitsat sekä monet
tapahtumat.*

*Vantaanjoen-
Kormun kulttuurimaisema on
määritelty Kanta-Hämeen maakuntakaa-
vassa maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-
alueeksi. Riihimäen osalta maisema-alue sisältää
Silmäkenevan suoalueen, Vantaanjoen sekä Hiivolan
viljelymaisemat. Laaja Silmäkenevan suo- ja peltoalue
muodostaa ainutlaatuisen kivikautisen muinaisjään-
köskokonaisuuden. Silmäkenevan alueen läpi virtaa
kapeana Vantaanjoki, jonka rehevä laajentuma
Arolammi tarjoaa kosteikkoineen vesi- ja
rantalinnustolle merkittävän pesintä-
ja ruokailupaikan.*

Rakennetun ympäristön laatutavoitteet ja toimenpiteet

Kaupunkikuva ja maisema

Kaupunkikuvan merkitys kaupungin vetovoimaisuudessa ja menestyksessä on yksi kehittämistyön lähtökohdista. Riihimäen kaupunkirakenteen keskeiset maisemaelementit on tunnistettu: alueiden reunat, väylät, solmukohdat ja maamerkit. Riihimäelle ominaisia, kaupunkilaisille tärkeitä näkymiä vaalitaan ja suunnitelmien vaikutuksia niihin arvioidaan. Kaupunkikuva on erityisesti keskustassa ja sisääntuloväylillä laadukas tuoden esille Riihimäen ominaispiirteitä kaupunkina. Kaupungilla on käytössään menetelmät, joilla edistetään rakentamisen ja kiinteistöjen ylläpidon laatua joko kannustamalla tai asettamalla seuraamuksia laatutavoitteiden saavuttamiseksi. Mainonnan sijoittelua ohjataan siten, että vaikutukset kaupunkikuvaan ja maisemaan ovat hallittuja. Pihakilpailun perinne jatkuu ja kannustaa yhä uusia kiinteistönomistajia kohentamaan piha-alueitaan.

Maaseudulla vaalitaan yhtenäisiä metsä- ja peltoalueita - hämäläistä maisemaa. Maisemavaikutuksia arvioidaan kaavoituksen ja rakentamisen yhteydessä. Hämeen liiton (2016) selvitykset arvokkaista maakunnallisista maisema-alueista ja yhtenäisistä peltoaukeista tarjoavat arvioinnille hyvän lähtökohdan. Uutta asuinrakentamista ohjataan ensisijaisesti kyläkeskuksiin ja jo olemassa oleville rakennuspaikoille. Järvi- en rannoilla uudis- ja korjausrakentaminen sovitetään maisemaan. Rakentamattomia ranta-alueita vaalitaan ja kehitetään kaupunkilaisten yhteisinä retkeilyn sekä virkistytymisen paikkoina. Virkistysalueita kehitetään yleiskaavan ja viheralueohjelman asettamien tavoitteiden mukaisesti.

Kaupungin rakennusjärjestyksessä otetaan aikaisempaa selkeämmin huomioon rakentamisen merkitys laadukkaana kaupunkikuvan luomisessa sekä maisemallisten arvojen turvaamisessa. Rakennusjärjestyksessä on mukana kaupunkikuvaa koskevia määräyksiä. Pysäköinnin vaikutukset maisemaan sekä kaupunkikuvaan on tunnistettu. Pysäköintiä ohjaamaan on laadittu pysäköintipolitiikka.

Tavoitteet lyhyesti

- Kaupunkikuvan merkitys kaupungin vetovoimaisuudessa ja menestyksessä on yksi kehittämistyön lähtökohdista.
- Riihimäen kaupunkirakenteen keskeiset maisemaelementit tunnistetaan.
- Tärkeitä näkymiä vaalitaan ja suunnitelmien vaikutuksia niihin arvioidaan.
- Maaseudulla vaalitaan yhtenäisiä metsä- ja peltoalueita - hämäläistä maisemaa.

Toimenpide

1. Riihimäen kaupungin rakennusjärjestys uudistetaan siten, että se osaltaan toteuttaa rakennetun ympäristön ohjelmassa asetettuja tavoitteita.
2. Perustetaan kaupunkikuvatoimikunta edistämään kaupunkikuvallisesti laadukasta rakentamista. Toimikunta arvioi suunnittelua ja rakentamista kaupunkikuvan laadun näkökulmasta; arviointi koskee rakennuksia, valaistusta, jne. Toimikunnan arvioitaviksi viedään hankkeet, joilla on kaupunkikuvan kannalta keskeinen sijainti, tai jotka laajuutensa vuoksi muodostavat merkittävän kokonaisuuden kaupunkirakenteessa. Toimikunnan jäsenistö koostuu kaupungin viranhaltijoista sekä ulkopuolisista asiantuntijoista muun muassa arkkitehtuurin, kaupunkitaiteen ja rakentamisen aloilta.
3. Järjestetään pihakilpailu tuttuun tapaan. Pihakilpailun osallistujien saavutuksia tehdään näkyviksi kokoamalla aineisto esittelyä varten.
4. Edistetään kiinteistöjen ylläpidon ja korjausrakentamisen laatua sekä yleisesti ymmärrystä kaupunkikuvallisista seikoista. Laaditaan ja otetaan käyttöön keinoja, joilla saadaan kiinteistöjen omistajat toteuttamaan kiinteistöjensä laadukasta korjausta ja ylläpitoa. Suunnittelua, rakentamista ja kunnossapitoa ohjaamaan laaditaan käsikirja, joka määrittelee Riihimäellä käytettävää, visuaalista kaupunkiympäristöä koskevat laatunormit.
5. Laaditaan pysäköintipolitiikka ohjaamaan pysäköinnin järjestämistä kaupungissa.

Maamerkit ja solmukohdat

Riihimäelle tunnusomaiset maamerkit ovat veturitallit, matkakeskus ja voimala asemanseudulla sekä Lasinpuhaltajapatsas keskustassa. Keskustan ympäristössä erottuvat Versowoodin teollisuusrakennukset, harju ja Vesilinna sekä Paalukadun viljasii-
lot. Kaupunkilaisille tärkeiden maamerkkien näkyvyydestä maisemassa huolehditaan. Maamerkit huomioidaan korkeaa rakentamista koskevien suunnitelmien vaikutusten arvioinnissa keskustassa ja lähialueilla. Uusien rakennelmien sijoittelu maisemassa tapahtuu maamerkeille alisteisesti.

Keskustassa kulkijoita orientoivia solmukohtia ja kohtauspaikkoja ovat nk. Puputin kulma, Hämeenaukio ja Valtakadun ja Keskuskadun risteys.

Tavoitteet lyhyesti

- Kaupunkilaisille tärkeiden maamerkkien näkyvyydestä maisemassa huolehditaan.
- Uusien rakennelmien sijoittelu maisemassa tapahtuu maamerkeille alisteisesti.

Toimenpide

6. Riihimäen keskeiset maamerkit huomioidaan suunnittelussa ja rakentamisessa. Rakentamisen vaikutuksia maamerkkien näkyvyyteen maisemassa ja kaupunkirakenteessa arvioidaan.

Vantaanjoki

Kaupungin halki virtaava Vantaanjoki on näkyvästi esillä kaupunkirakenteessa ja maisemassa. Vantaanjoki koetaan kaupunkikuvaa ja viihtyisyyttä parantavaksi veto-voimatekijäksi, jota hyödynnetään asuinalueiden ja keskustan täydennysrakentamisessa. Vantaanjoen alueen suunnitteluun liittyvät keskeisesti hulevesien hallinta ja tulvien torjunta. Hulevesien hallintaratkaisuja toteutettaessa toiminnallisuus ja kaupunkikuva ovat keskeisiä laatutekijöitä.

Vantaanjoen rooli virkistysalueena on monipuolinen, ja käytössä huomioidaan joen eriluonteiset ympäristöt. Silmäkenevasta muodostuu uusi retkeilyn ja ulkoilun ydinalue, jonka saavutettavuus kaupungissa on hyvä. Alueelta keskustaan ja viereisille virkistysalueille johtavat reitit sekä Vantaanjoen ylitykset ovat korkeatasoisia. Vantaanjoki on osa houkuttelevaa jalankulun ja pyöräilyn virkistyskehää. Retkeily- ja virkistyskäyttö sekä rakentaminen toteutetaan tavalla, joka tukee Vantaanjoen arvokkaiden luonnonympäristöjen sekä Silmäkenevan muinaisjärven kulttuuriperinnön säilymistä.

Vantaanjoki näyttäytyy kaupunkirakenteessa eri tavoin eri alueilla. Itäisillä asuinalueilla se on osa virkistysreittiä- ja aluetta. Peltosaareissa ja Jokikylässä Vantaanjokea tuodaan esille rakennettuna vesielementtinä, joka luo viihtyisää asuinympäristöä. Teollisuusalueella joki muodostaa yhteyden keskustasta Silmäkenevan virkistysalueelle. Arolammi ja Käräjäkoski tarjoavat luontoelämyksiä lähellä kaupunkia.

Tavoitteet lyhyesti

- Kaupungin halki virtaava Vantaanjoki on näkyvästi esillä kaupunkirakenteessa ja maisemassa.
- Vantaanjoen rooli virkistysalueena on monipuolinen, ja käytössä huomioidaan joen eriluonteiset ympäristöt.
- Silmäkenevan retkeily- ja virkistyskäyttö sekä rakentaminen toteutetaan tavalla, joka tukee Vantaanjoen arvokkaiden luonnonympäristöjen sekä Silmäkenevan muinaisjärven kulttuuriperinnön säilymistä.

Toimenpide

7. Edistetään Vantaanjoen ja Silmäkenevan alueiden suunnittelua viheralueohjelman mukaisesti. Laaditaan koko kaupungin kattava ulkoilureittisuunnitelma. Huomioidaan Vantaanjoki vesialueena asemakaavoituksessa.

Vantaanjoella on monia eri rooleja Käräjäkoskelta Arolammille. Joki virkistää Bad-Segeberginpuistossa ja virtaa Versowoodin teollisuusalueen halki.

46

47

48

49

Kaupunkivihreä ja puistot

Riihimäen kaupungin viheralueet ovat laadukkaita ja helposti saavutettavia. Niiden monimuotoisuutta ja luontoarvojen säilyttämistä ylläpidetään ja vaalitaan. Elinvoimaisilla viheralueilla korostuvat niihin liittyvät teemat ja erityispiirteet. Kaupungin keskustapuistot, kuten Keskuspuisto, Kirjastopuisto, Rautatienpuisto ja Gus Hrustalnin puisto, ovat osa elävää kaupunkikuvaa ja toimivat kaupunkilaisten kohtaamispaikkana. Keskustan viheralueet kytkeytyvät osaksi kaupungin laajaa ja monipuolista viherverkostoa, joka tarjoaa luontokokemuksen lisäksi sujuvan liikkumisen viheralueelta toiselle ja hyvän ulkoilu ympäristön.

Viherverkostoon kytkeytyy osaksi myös viheralueisiin liittyvät palvelut ja aktiviteetit, jotka ovat kaikkien väestöryhmien helposti saavutettavissa. Asuinalueiden läheisyydessä olevat kaupunginosapuistot, kuten Bad Segerbergin puisto, Urheilupuisto ja Palomiehenpuisto, tarjoavat runsaasti erilaisia aktiviteetteja ja toimivat myös tapahtumien järjestämispaikkoina.

Viheralueilla näkyy myös vuodenaikojen vaihtelu ja taide on vahvasti läsnä. Asianmukaisella valaistuksella korostetaan viheralueiden erityispiirteitä ja lisätään turvallisuutta. Viheralueiden kunnossapito on laadukasta ja alueita kehitetään yhteistyössä asukkaiden kanssa. Kaupunkivihreän määrä kasvaa istutusten, taskupuistojen sekä katto- ja seinäpintojen hyödyntämisen myötä.

Kaupungin viheralueiden kehittämisen ja ylläpidon tukena on kattava sähköinen viherrekisteri, joka jakaa informaatiota karttapalvelun avulla myös kaupunkilaisille. Suunnittelun tukena toimivat erilaiset luokitusmenetelmät, selvitykset sekä yhteistyö eri sidosryhmien kanssa.

Tavoitteet lyhyesti

- Riihimäen kaupungin viheralueet ovat laadukkaita ja helposti saavutettavia. Niiden monimuotoisuutta ja luontoarvojen säilyttämistä ylläpidetään ja vaalitaan.
- Keskustan viheralueet kytkeytyvät osaksi kaupungin laajaa ja monipuolista viherverkostoa, joka tarjoaa luontokokemuksen lisäksi sujuvan liikkumisen viheralueelta toiselle ja hyvän ulkoilu ympäristön.
- Kaupunkivihreän määrä kasvaa istutusten, taskupuistojen sekä katto- ja seinäpintojen hyödyntämisen myötä.

Toimenpide

8. Arvioidaan suunnitelmien ja rakentamisen vaikutuksia viheralueisiin, niiden käyttöön ja luontoarvoihin.
9. Keskusta-alueen puistojen perusparannusta sekä keskeisten viheralueiden ja kaupungin omistamien metsäalueiden luokituksen kehittämistyötä jatketaan. Puistojen rakentamisen ja ylläpidon tueksi otetaan käyttöön laatukäsikirja.

Kadut, torit ja aukiot

Suunnittelun lähtökohtana on viihtyisä kaupunkiympäristö. Kadut, torit ja aukiot suunnitellaan erityisesti asukkaiden sekä jalan tai pyörällä liikkuvien näkökulmasta. Laadukkaasti toteutetut yleiset alueet luovat kiinnostavaa kaupunkiympäristöä, joka houkuttelee asukkaita aktiiviseen toimintaan ja kohtaamisiin. Kävelyreitit hyödyntävät rakennetun ympäristön yllätyksellisyyttä ja Riihimäen erityispiirteitä korostetaan. Esteettömyys, toimivuus ja turvallisuus ovat keskeisiä tavoitteita. Rakentamista ja kunnossapitoa ohjaa käsikirja, joka määrittelee Riihimäen kaupunkiympäristössä käytettävät laatonormit. Viihtyisän kaupunkiympäristön ylläpitäminen on yhteisesti tärkeäksi koettu asia, siihen osallistuvat kaupungin ja yksityisten kiinteistönomistajien lisäksi myös yhteisöt ja asukkaat.

54 Peltosaaren Tellustori

Tavoitteet lyhyesti

- Sujuvat yhteydet, esteettömyys ja turvallisuus ovat keskeisiä katu- ja ympäristön suunnittelussa ja toteutuksessa.
- Katutila, torien sekä aukoiden ympäristöt ovat viihtyisiä ja toimivia jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden näkökulmasta.
- Kävelyreitit hyödyntävät rakennetun ympäristön yllätyksellisyyttä ja Riihimäen erityispiirteitä korostetaan.
- Rakentamista ja kunnossapitoa ohjaa käsikirja, joka määrittelee Riihimäen kaupunkiympäristössä käytettävät laatonormit.

Toimenpide

10. Mahdollistetaan kaupunkitilan elävä käyttö järjestämällä tiloja väliaikaisille tapahtumille ja toiminnoille. Täsmennetään kaupungin menettelyt yleisillä alueilla ja kiinteistöissä, laaditaan ja otetaan käyttöön uusia toimintamalleja – etsitään Riihimäelle parhaiten sopivat käytännöt. Laaditaan tapahtumien järjestäjille suunnattu opas.
11. Keskusta-alueella kaupunkiympäristöä kehitetään laatimalla parantamissuunnitelmia, joissa huomioidaan ympäristön esteettömyys. Keskustaan laaditaan myös valaistussuunnitelma. Määritellään kehitettävät aukiot ja kävelyreitit, joille laaditaan miljöösuunnitelmia. Toteutetaan erilaisia kampanjoita, joilla pyritään elävöittämään keskustaa. Kaupunki toimii yhteistyössä eri tahojen kanssa.

55 Temppelikatu jouluvaloissa

56 Riihimäen Pääsiäisen viettoa Punaisella talolla.

Kaupunkitaide

Riihimäellä julkinen taide on vahvasti läsnä kaupunkikuvassa. Kaupunkitaiteella tarkoitetaan teosta, joka voi olla esimerkiksi muraali, valotaidetta, patsas tai väliaikainen installaatio. Kaupunkitaide on monipuolista ja sitä toteuttavat eri tahot. Asukkaiden, yrittäjien ja muiden toimijoiden aktiivisuutta kaupunkitaiteen toteuttamisessa tuetaan eri keinoin.

Tavoitteet lyhyesti

- Asukkaiden, yrittäjien ja muiden toimijoiden aktiivisuutta kaupunkitaiteen toteuttamisessa tuetaan.

Toimenpide

12. Riihimäellä vakiinnutetaan käyttöön uusia toimintatapoja, joilla lisätään kaupunkitaiteen toteuttamista erilaisissa rakennus- ja saneeraushankkeissa, esimerkiksi nk. prosenttiperiaate. Ensi vaiheessa taiteen toteuttaminen sisällytetään kaupungin hankintapolitiikkaan.

Värit ilahduttavat kaupunkikuvassa.

Kaavoitus ja rakentaminen

Rakennetun ympäristön arvot ja erityispiirteet huomioidaan maankäytön suunnittelussa kaikilla kaavatasoilla. Kaavoituksella edistetään rakennetun ympäristön arvojen säilyttämistä sekä sitä koskevien selvitysten kokoamista. Suunnitelmien vaikutukset rakennettuun kulttuuriympäristöön, maisemaan sekä kaupunkikuvan laatuun arvioidaan riittävällä tasolla.

Asuinalueet ovat toiminnoiltaan monipuolisia ja asukkaiden arki niillä on sujuvaa. Uusissa ja täydennysrakennettavissa kohteissa on tarjolla uudentyyppisiä, monipuolisia asumisratkaisuja. Uusilla asuinalueilla ja nykyisten alueiden täydennysrakentamisessa kävelyn, pyöräilyn ja toimivan joukkoliikenteen edellytykset ovat suunnittelun keskiössä. Riihimäellä edistetään viihtyisän ja turvallisen lähiympäristön muodostumista parantamalla jatkuvasti jalankulun ja pyöräilyn olosuhteita. Myös alueiden väliset yhteydet liikenneväylien ylityksineen ovat toimivat.

Keskustassa ja sen lähialueilla säilyy Riihimäelle tyypillinen tiivis kaupunkirakenne. Riihimäen keskusta-alue on houkutteleva, toimiva ja laadukas ympäristö yrittämiseen, asumiseen ja vapaa-ajan viettoon. Kaduille on muodostunut selkeästi hahmotuva ja viihtyisä katutila. Keskustan täydennysrakentaminen ja kasvava asukasmäärä lisäävät palveluiden kysyntää keskustassa. Työpaikkojen sijoittumiselle keskustaan on hyvät edellytykset.

Tavoitteet lyhyesti

- Kaavoituksella edistetään rakennetun ympäristön arvojen säilyttämistä sekä sitä koskevien selvitysten kokoamista.
- Uusissa ja täydennysrakennettavissa kohteissa on tarjolla uudentyyppisiä, monipuolisia asumisratkaisuja.
- Viihtyisän ja turvallisen lähiympäristön muodostumista edistetään parantamalla jatkuvasti jalankulun ja pyöräilyn olosuhteita.
- Riihimäen keskusta-alue on houkutteleva, toimiva ja laadukas ympäristö yrittämiseen, asumiseen ja vapaa-ajan viettoon. Kaduille muodostuu selkeästi hahmotuva ja viihtyisä katutila.

Toimenpide

13. Kaupunkikuvan laatua edistetään ohjeistamalla rakentamattomien tonttien haltijoita tonttiansa ylläpidosta sekä tarkoituksenmukaisesta väliaikaisesta käytöstä.
14. Yleiskaavassa annetaan suunnitteluohjeet asemakaavoitusta ja muuta tarkempaa maankäytön suunnittelua varten.
15. Asemakaava huomioi rakennetun ympäristön erityispiirteet. Tarvittaessa laaditaan aluetta koskevat rakentamistapaohjeet ja annetaan määräyksiä rakennettua ympäristöä koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi.

Rakennusperintö ja täydennysrakentaminen

Arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt ovat osa elävää, kehittyvää kaupunkia; alueille kohdistuu kaavamuutoksia sekä täydennysrakentamista. Alueiden suunnittelussa, rakentamisessa ja kunnossapidossa huomioidaan rakennetun ympäristön arvot. Alueet ovat mahdollisuuksien mukaan kaikkien kaupunkilaisten käytössä ja niillä on monipuolisia toimintoja. Kylissä ja kartanoympäristöissä rakentamista ohjataan siten, että se täydentää sopivalla tavalla alueen elävää kulttuuri- ja maisemahistoriaa. Riihimäellä on sen omaan historiaan liittyviä, paikallisesti arvokkaita rakennuksia, joiden arvot tunnustetaan ja huomioidaan.

Ajalleen tyypilliset alueet

Suunnittelijoiden käytössä on kattava aineisto Riihimäen aikakaudelleen tyypillisistä, yhtenäisistä alueista. Alueiden arvot tunnustetaan ja niitä vaalitaan. Pientaloalueilla, joilla asemakaava ei ole enää ajanmukainen ja tontit ovat osin vajaasti rakennettuja, laaditaan kaavamuutoksia mahdollistamaan alueiden hallittu ja ympäristöön sopiva täydennysrakentaminen. Alueita varten laaditut korjaus- ja täydennysrakentamisen periaatteet sekä kaavoihin liittyvät rakentamistapaohjeet turvaavat alueiden alkuperäisen tyylin ja hengen säilyttämistä.

Tavoitteet lyhyesti

- Alueiden suunnittelussa, rakentamisessa ja kunnossapidossa huomioidaan rakennetun ympäristön arvot.
- Paikallisesti arvokkaiden rakennusten arvot tunnustetaan ja huomioidaan.
- Kylissä ja kartanoympäristöissä rakentamista ohjataan siten, että se täydentää sopivalla tavalla alueen elävää kulttuuri- ja maisemahistoriaa.
- Pientaloalueilla, joilla on vajaasti rakennettuja tontteja ja vanhentunut asemakaava, laaditaan kaavamuutoksia mahdollistamaan alueiden hallittu ja ympäristöön sopiva täydennysrakentaminen.

Toimenpide

16. Päivitetään Riihimäen rakennuskulttuuria koskeva selvitys (v. 2010).
17. Inventoidaan kaupungin omistamien kiinteistöjen rakennustaiteelliset ja kulttuurihistorialliset arvot.
18. Selvitetään pientaloalueet, joiden asemakaava ei ole enää ajanmukainen ja osa tonteista on vajaasti rakennettuja. Luodaan korjaus- ja täydennysrakentamisen periaatteet, joiden perusteella alueille laaditaan rakentamistapaohjeet. Suunnittelua ja rakentamista arvioidaan kaupunkikuvan laadun näkökulmasta. Tarvittaessa toteutetaan kaavamuutoksia.
19. Alueille, joilla on erityisiä rakennetun ympäristön arvoja, laaditaan rakentamistapaohjeet uudis- ja täydennysrakentamista varten. Rakentamistapaohjeiden antamisesta muodostetaan käytäntö myös uusien alueiden asemakaavoituksessa.

Kaupungin omistamat kiinteistöt

Riihimäen kaupungin omistajuus on suunnitelmallista ja vastuullista. Kiinteistöjen investoinnit, pienet perusparannukset sekä kunnossapito suunnitellaan ja toteutetaan pitkällä tähtäimellä. Suunnittelussa otetaan huomioon mm. väestökehitys, määräykset ja ohjeet, arkkitehtoninen sekä rakennustekninen laatu, energiatehokkuus, ekologisuus ja elinkaari. Kiinteistöjen monikäyttöisyyttä edistetään kaupunkilaisten tarpeet huomioiden.

Uudis- ja korjausrakentamisen hankkeissa toteutetaan arkkitehtonisesti laadukkaita ratkaisuja. Rakennetun ympäristön arvot ovat mukana kaupungin tilahankkeiden suunnittelussa ja toteutuksessa. Käytössä on toimintatavat, jotka edesauttavat historiallisten ja kaupunkikuvallisten arvojen säilyttämistä kiinteistöillä eri toimenpiteiden yhteydessä. Kiinteistöjä arvioidaan kokonaisuuksina huomioiden myös piha-alueet.

Kaupungin toimitilaohjelma 2017–2026 linjaa kaupungin toimitilojen omistamisen, vuokrauksen, muun hankinnan sekä tilojen ylläpidon ja muiden toimenpiteiden pääperiaatteet. Toimitilaratkaisuja ohjaa kaupungin strategia ja toimialueiden palveluverkkoselvitykset sekä toimitilojen kokonaistaloudellisuus. Kaupunki tarjoaa tilojen käyttäjille tarkoituksenmukaiset, turvalliset, terveelliset tilat, jotka ovat taloudellisesti tehokkaita.

Tavoitteet lyhyesti

- Kiinteistöjen investoinnit, pienet perusparannukset sekä kunnossapito suunnitellaan ja toteutetaan pitkällä tähtäimellä.
- Kiinteistöjen monikäyttöisyyttä edistetään kaupunkilaisten tarpeet huomioiden.
- Rakennetun ympäristön arvot ovat mukana kaupungin tilahankkeiden suunnittelussa ja toteutuksessa.

Toimenpide

20. Laaditaan inventointi kaupungin omistaman rakennuskannan rakennusteollisista ja kulttuurihistoriallisista arvoista. Inventoinnin yhteydessä huomioidaan myös piha-alueet, joille laaditaan toiminnallinen luokitus.
21. Muotoillaan periaatteet ja prosessi rakennuskulttuurin ja kaupunkikuvan käsittelystä kaupungin kiinteistöjä koskevien hankkeiden yhteydessä.

62

63

64

Osallistuminen

Asukkaiden osallistumista rakennetun ympäristön suunnitteluun tuetaan kaupungin strategian mukaisesti osallistumispolitiikassa määritellyin periaattein. Riihimäkeläiset ovat ylläpitäneet kotikaupungistaan ja sen rakennetun ympäristön kohokohdista. Kaupunkiin on vakiintunut osallistavan budjetoinnin menetelmä ja kaupunkilaisten kokemusasiatuntijuutta hyödynnetään. Työkaluina hyödynnetään monipuolisesti erilaisia osallistumisen menetelmiä verkossa ja yhteisissä tapaamisissa.

Tavoitteet lyhyesti

- Asukkaiden osallistumista rakennetun ympäristön suunnitteluun tuetaan kaupungin strategian mukaisesti osallisuuspolitiikassa määritellyin periaattein.
- Kaupunkiin on vakiintunut osallistavan budjetoinnin menetelmä ja kaupunkilaisten kokemusasiatuntijuutta hyödynnetään.

Toimenpide

22. Rakennetun ympäristön ohjelmaa koskevaa aineistoa ja ajankohtaisista asioista tiedottamista varten ylläpidetään verkkosivua. Osana ohjelmatyötä on koottu Riihimäen rakennettua ympäristöä koskevaa valokuva- ja paikkatietoa. Aineistoja päivitetään tulevien yleiskaavakierrosten ja uusien selvitysten laatimisen yhteydessä. Rakennettua ympäristöä koskevia tietoaineistoja julkaistaan soveltuvien osien kaupungin karttapalvelussa.

LAPSI-
LLE OMA
OHJATTU
TYÖPAJA!

TAIDEMUSEO
RIIHIMÄKI

RAKENNETUN YMPÄRISTÖN TYÖPAJA
TI 14.3.2017 KLO 18 - 20
RIIHIMÄEN TAIDEMUSEO, TEMPPELIKATU 8

Ohjelman seuranta ja toteutus

Riihimäen kaupunginvaltuusto hyväksyi Riihimäen rakennetun ympäristön ohjelman 4.6.2018 (Kvalt. 66 §).

Rakennetun ympäristön ohjelma tarkistetaan jatkossa valtuustokausittain. Ohjelman toteutumista seurataan kerran vuodessa järjestettävässä seurantakokouksessa, jossa todetaan myös ohjelman päivitystarpeet.

Koko Riihimäen kaupungin organisaatio edistää ohjelmassa esitettyjen toimenpiteiden toteuttamista. Toteutettavat toimenpiteet päätetään vuosittain, ja ne kootaan toimenpideohjelmaksi.

Rakennetun ympäristön ohjelman toteuttamista voi seurata Riihimäen kaupungin verkkosivuilla.

Ideointi ja tekstit

Paula Leppänen / kaupunkisuunnittelu
Elisa Lintukangas / kaupunkisuunnittelu
Niina Matkala / kaupunkisuunnittelu

Työryhmässä mukana

Veera Bergström / kaupunkitekniikka
Seppo Itkonen / kaupunkisuunnittelu
Outi Jääskeläinen / tilakeskus
Anniina Korkeamäki / kaupunkisuunnittelu
Raimo Niemi / rakennusvalvonta

Ohjaus

Toni Haapakoski / kaupunkitekniikka
Kaija Kiiveri-Hakkarainen / Museovirasto
Seppo Itkonen / kaupunkisuunnittelu
Jouko Lehtonen / tekninen johtaja
Helena Lindsten / kaupunginmuseo
Hannu Mattila / tilakeskus
Raija Niemi / kaupunkisuunnittelu
Kyösti Piipponen / rakennusvalvonta

Taitto

Elisa Lintukangas / kaupunkisuunnittelu
Niina Matkala / kaupunkisuunnittelu

Riihimäen kaupunki
Kaupunkikehityksen toimialue
www.riihimaki.fi

Kuvaluettelo

Kansikuva: Riihimäen varuskunnan kasarmirakennus, 2018, Elisa Lintukangas

1. Lasinpuhaltajan patsas, 2009, Jaana Hodju
2. Riihimäen vanha lasitehdas, 2018, Elisa Lintukangas
3. Silmäkeneva, Riihimäen kaupungin kaavoituksen kuva-arkistot
4. Ote kuninkaankartastosta, Riihimäen kaupungin kaavoituksen kuva-arkistot
5. Riihimäen vanha asema, Riihimäen kaupunginmuseon kuva-arkistot
6. Voimala ja Asema-aukio, 1960-luku, Riihimäen kaupunginmuseon kuva-arkistot, A. Haakana
7. Varuskunta, Riihimäen kaupunginmuseon kuva-arkistot
8. Ote Andersin asemapiirustuksesta, Riihimäen kaupungin kaavoituksen kuva-arkistot
9. Riihimäkeä pommituksen jäljiltä, 1938, Riihimäen kaupunginmuseon kuva-arkistot
10. Petsamo, 1961, Riihimäen kaupunginmuseon kuva-arkistot
11. Ruotsinkadun rakennuskantaa, 1940-luvun loppu, Riihimäen kaupunginmuseon kuva-arkistot
12. Peltosaari, Riihimäen kaupunginmuseon kuva-arkistot
13. Matkakeskus rakentuu, Riihimäen kaupunginmuseon kuva-arkistot
14. Keskusurheilupuisto, 2017, Riihimäen kaupungin kuva-arkistot
15. Ratapiha, 2006, Juha Laitinen
16. Ilmakuva, 2017, Röni-Kuva
17. Voimalan tiiliseinä, 2018, Elisa Lintukangas
18. Voimala, 2017, Niina Matkala
19. Riihimäen vanha lasitehdas, 2018, Niina Matkala
20. Topparoikka, 2018, Elisa Lintukangas
21. Maantie, 2014, Tapio Aulu
22. Kaupunkia, 2013, Juho Haavisto
23. Kunnallistalo, CGI, 2015, Tapio Aulu
24. Veturitallit, Riihimäen rakennuskulttuuria 2010
25. Riihimäen vankilan muuri, Riihimäen rakennuskulttuuria 2010
26. Auringonkukkapelto, 2010, Anja Koivunurmi-Niemelä
27. Riihimäen vankila, Riihimäen rakennuskulttuuria 2010
28. Varuskunta, 2013, Nora Myllymäki
29. Vesilinna, 2018, Elisa Lintukangas
30. Näkymä Hämeenkadun ja Keskuskadun risteyksestä, 2013, Juho Haavisto
31. Hämeenkadun funkisrakennuksia, 2018, Elisa Lintukangas
32. Puputinkulman parvekkeet, 2018, Elisa Lintukangas
33. Maauimalan pääpiirustus, 1987, Riihimäen kaupungin rakennusvalvonnan arkisto
34. Ilmakuva Versowoodin alueesta, 2017, Riihimäen kaupunki
35. Lasin valmistusta, 2014, Tapio Aulu
36. Sako Oy:n vanha tehdasrakennus (rak. 1913), 2018, Niina Matkala
37. Sako Oy:n toimistorakennus (rak. 1941), 2018, Niina Matkala
38. Sako Oy:n vanha tehdasrakennus, tiililadontaa, 2018, Niina Matkala
39. Ilmakuva vesitornista, 2014, Tapio Aulu
40. Hirsimäen Salkokatu, 2012, Timo Hellsten
41. Petsamonkatu 35 piirustukset, Riihimäen kaupungin rakennusvalvonnan arkisto
42. Petsamonkatu, 2018, Elisa Lintukangas
43. Hiivolan peltosaarekkeet, 2006, Carita Uronen
44. Riihimäen pääsiäinen, 2014, Pekka Hovi
45. Riihimäen matkakeskus ja Voimala, 2018, Elisa Lintukangas
46. Vantaanjoen Käräjäkoski, 2014, Mika Riekkö
47. Peltosaaren Bad Segerbergin puisto, 2006, Päivi Lazarov
48. Vantaanjoen ylitys Versowoodin teollisuusalueella, 2014, Mika Riekkö
49. Vantaanjoki Silmäkenevalla, 2014, Mika Riekkö
50. Viheralueen hoitoa, 2014, Tapio Aulu
51. Tulppaaneja Riihimäen kaupunginmuseolla, 2015, Anja Koivunurmi-Niemelä
52. Linnunpöntöt, 2014, Tapio Aulu
53. Hatlamminsuon ulkoilualue, 2014, Tapio Aulu
54. Peltosaaren Tellustori, 2014, Tapio Aulu
55. Temppelekatu jouluvaloissa, 2017, Niina Matkala
56. Punainen talo Riihimäen pääsiäisen aikaan, 2014, Pekka Hovi
57. Riihimäen kuvataidekoulun 30-vuotisjuhlateos, 2018, Niina Matkala
58. Peltosaaren Pelmuraali, 2017, Niina Matkala
59. Matto Pienen nappipuodin edustalla, 2017, Anniina Korkeamäki
60. Riihimäen rakeisuuskartta, 2018, Riihimäen kaupunki
61. Hirsimäen Salkokatu, 2018, Elisa Lintukangas
62. Lasimuseo, 2010, Gary Wornell
63. Riihimäen kaupunginkirjasto, 2005, Miia Heinonen
64. Kino-Sampo, 2006, Juha Heikki Laitinen
65. Riihimäen rakennetun ympäristön ohjelman työpajaposteri, 2017
66. Ideasuunnitelma Peltosaaren toimitalokorttelista, 2015, Blok-arkkitehdit

